

ชื่อภาคานิพนธ์	: การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและสังคมในกระแสนิยม : ศึกษากรณีชุมชนตลาด 100 ปีสามชุก อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี
ชื่อผู้เขียน	: นางกัลยา เจตวงษ์
ชื่อปริญญา	: ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)
ปีการศึกษา	: 2549

วัตถุประสงค์ในการศึกษาเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและสังคมในกระแสนิยม : ศึกษากรณีชุมชนตลาด 100 ปีสามชุก อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรีในครั้งนี้ คือ ศึกษาการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการของสังคมตลาด 100 ปี สามชุก ศึกษาแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงตลาด 100 ปี สามชุก รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาสังคมตลาด 100 ปี สามชุก

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ข้อมูลได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมกับชุมชน รวมทั้งการหาข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key-informant) จำนวน 15 ราย ด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการพรรณนาวิเคราะห์โดยใช้ตรรกะประกอบบริบทและสถิติเชิงพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนตลาดสามชุกในกระแสนิยมมีการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจจากการพึ่งพาตนเอง มีวิถีการผลิตเพื่อการดำรงชีพสู่ระบบเศรษฐกิจแบบการค้าที่มีวิถีการผลิตเพื่อค้าขาย ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตความเป็นอยู่ จากชุมชนแบบชนบทเป็นชุมชนที่มีวิถีแบบชุมชนเมือง อีกการสร้างถนนทำให้วัฒนธรรมในการเดินทางเปลี่ยนจากทางน้ำเป็นทางบก ความสะดวกในการขนส่งสินค้าและเดินทาง ทำให้วัฒนธรรมในการบริโภคเปลี่ยนแปลงไป ชับซ้อนและหลากหลายมากขึ้นตามครรลองของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ส่งผลให้ชุมชนตลาดสามชุกที่เจริญรุ่งเรืองด้วยสภาพทางภูมิศาสตร์ที่เอื้ออำนวย ต้องประสบปัญหาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม จนในที่สุดชาวชุมชนตระหนักถึงปัญหาและรวมตัวกันฟื้นฟูชุมชนบนพื้นฐานของการบูรณาการทุนทางสังคมท้องถิ่นให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ทั้งนี้ สามารถลำดับความเปลี่ยนแปลงของชุมชนสามชุกเป็นยุคๆ ได้ดังนี้

ยุควัฒนธรรมชุมชนดั้งเดิม ชุมชนสามชุกมีวัฒนธรรมแบบชุมชนไทยโบราณ วิธีการผลิตเป็นไปเพื่อมุ่งตอบสนองความต้องการของสมาชิกในชุมชน เป็นสังคมพหุวัฒนธรรมที่มีคนต่างชาติพันธุ์มาอาศัยอยู่และติดต่อแลกเปลี่ยนสินค้าซึ่งกันและกัน

ยุครุ่งเรืองของการค้าขายทางเรือ เปลี่ยนวิธีการผลิตจากการผลิตแบบเลี้ยงชีพไปสู่การผลิตเพื่อการค้า การขยายตัวของระบบทุนนิยม มีผลให้วิถีปฏิบัติดั้งเดิม เกิดการเปลี่ยนแปลง ชุมชนแปรสภาพมาใกล้เคียงกับความเป็นสังคมเมืองในระบบทุนนิยมเสรี โดยเฉพาะเมื่อมีการตัดถนนเข้าสู่จังหวัดสุพรรณบุรี ส่งผลกระทบด้านลบอย่างรุนแรงต่อฐานะทางเศรษฐกิจและวิถีการดำรงชีวิตทำให้ตลาดสามชุกเข้าสู่จุดเสื่อมถอยทั้งด้านเศรษฐกิจและสัมพันธภาพในชุมชน

ยุคพลิกฟื้นโดยอาศัยทุนทางสังคมของชุมชนที่มีอยู่ เพื่อแก้ไขปัญหของชุมชน ชาวชุมชนจึงรวมตัวกันจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาตลาดเพื่อฟื้นฟูชุมชน โดยความช่วยเหลือขององค์กรภายนอก ในรูปแบบของการบูรณาการทุนทางสังคมหรือวัฒนธรรมท้องถิ่นเข้ากับการท่องเที่ยวในระบบทุนนิยม เรียกว่าการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

แนวโน้มของการเปลี่ยนแปลง

จากสังคมชุมชนเมืองที่ต่างคนต่างอยู่ มีความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกอย่างฉาบฉวยตามลักษณะของสังคมทุนนิยม ชาวตลาดสามชุกหันกลับมาให้ความสำคัญต่อการอยู่ร่วมกันและพึ่งพาอาศัยกันเพื่อความอยู่รอดอีกครั้งหนึ่ง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือความพยายามที่จะปรับตัวให้เข้ากับระบบใหม่ ถึงแวดล้อมใหม่ โดยไม่เป็นปฏิปักษ์ด้วย ภาวะวิกฤติเศรษฐกิจก็ไม่ได้เป็นสาเหตุให้เกิดการล่มสลายของวัฒนธรรมและชุมชนเสมอไป ชุมชนตลาดสามชุกสามารถปรับตัว และเกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม โดยเฉพาะในมิติของความเชื่อ ค่านิยม และมีการสร้างแบบแผนรูปแบบทางพฤติกรรมสังคมใหม่ขึ้นมาเพื่อสร้างความแข็งแกร่งให้กับคนในรุ่นปัจจุบัน นำไปสู่ความยั่งยืนสำหรับคนรุ่นต่อ ๆ ไป

ปัญหาอุปสรรค ในการพัฒนาชุมชนตลาดสามชุก ที่สำคัญคือ การขาดความร่วมมือร่วมใจ ความไว้วางใจและความสามัคคีในชุมชน รวมทั้งขาดแกนนำที่มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาชุมชนอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

ผู้ศึกษาเห็นว่า หากจะมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับชุมชนสามชุกอีก น่าจะเป็นสิ่งที่ดีและน่าสนใจ หากได้ศึกษาเจาะลึกลงไปถึงวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตของแต่ละชาติพันธุ์ที่มี และอาศัยอยู่ในสามชุก เพื่ออนุรักษ์ และดำรงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมเหล่านั้นให้เป็นความภาคภูมิใจของอนุชนรุ่นหลังสืบไป รวมทั้งจะได้ทราบถึงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษในการปรับตัวเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข จะเป็นแนวปฏิบัติที่ดีให้อนุชนรุ่นหลังได้อีกเช่นกัน

ABSTRACT

181263

Title of the Research : Social and Cultural Change in the Capitalist Era :
A Case Study of Sam Chuk 100-year Market Community
Sam Chuk District Supanburi Province

Author : Mrs.Kalya Chetwong

Degree : Master of Arts(Social Development)

Year : 2006

The objectives of this research are to study social change and development of Sam Chuk 100-year Market Community ; study trends of change at the area including problems and obstacles in social development of Sam Chuk 100-year Market Community.

It is a qualitative study collecting data from relevant documents, non-participant observation, and the in-depth interview of 15 key-informants. Data analysis is done with logical context description and descriptive statistics.

Results of the study reveal that during the Capitalist Era Sam Chuk 100-year Market has changed from subsistent economy to market economy noticeably ; this led to the change in the people's livelihood, from primarily rural way of life to more urban lifestyle, In addition, the construction of road around the area caused change in traveling patterns from waterways in the past to more and more depending on in-land vehicles, which was more convenient resulting in consumption change in many cases. This complicated change caused problems as well as prosperity to some people in the community. In the end, the people realize the problem and want to revive the community by using local social capital to promote cultural conservation tourism.

The socio-cultural change can be divided into 3 periods :

The traditional culture Period : The important indicators of this period are ancient Thai community's way of life ; produce primarily for home consumption ; people of different ethnic origins live together harmoniously.

The Period of Waterway Trading Prosperity : continued for quite sometime before the main roads were built around the area causing change and problems for the people particularly those trading along the waterways.

The Revival Period based on Local Social Capital : the committee for the market development was formed with help from outside organization, aiming at revival the prosperity of the community by cultural conservation tourism.

Trends of Change in the future : there are signs of more co-operation and participation for community development among people in the community than the period when the urban lifestyles were dominated. This change may lead the new generation to create their community with new perspectives of local wisdom and modern technology for the benefits of the community as a whole.

Among recommendations emerged are, for example, more qualitative research should be carried out in the area to have more knowledge and information of ethnicity, community tradition, and so on.